

Προς τήν
Ε.Η.Μ.
Α. Παράσκευου 4

19 ANNINA

Έτος Α'

Αριθ. Φύλλου 4

19 Φεβρουαρίου
1975

ΓΡΑΦΕΙΑ:

Βερανζέρου 18

ΑΘΗΝΑΙ 102

Τηλ. 534.602

ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ

ΘΕΜΑΤΑ ΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΚΛΑΒΩΜΕΝΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Επιβάλλεται κρατική μέριμνα

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ

ΘΑ ΔΩΣΗ ΝΕΑ ΠΝΟΗ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΜΑΣ

Από τότε που μπήκε στη ζωή μας, στη ζωή της Πατρίδας μας, αυτό το καινούργιο «φρούτο», ο Τουρισμός, έχουν δαπανηθεί τεράστια ποσά χρηματικά, άλλα καλώς και άλλα κακώς, για την α-

γονία «έκλεκτοί του λαού», είτε «κρατικές υπηρεσίες», είτε όπως διαφορετικά θέλουν να ονομάζονται. Και ούτε θα προτείνουμε, στην προσπάθεια που καταβάλλουμε με το παρόν έντυπό μας για να διατηρηθούν τα χωριά μας όσο γίνεται ζωντανά, να χτιστούν «Χίλτον» και «Ξενία» στο Κεφαλόβρυσο ή στα Τσαραπλανά, ή στους Καζιούς ή σ' όποιο άλλο χωριό μας, χωρίς να θέλουμε να πούμε ότι δεν αξίζουν τα χωριά μας για κάτι τέτοιο ή και καλύτερο, ούτε και θα ζητήσουμε να γίνουν πράγματα που δεν πρέπει να γίνουν από λόγους καθαρά αντικειμενικούς. Δεν μπορούμε όμως και αυτό το λέμε με πικρία, να μην κάνουμε την διαπίστωση ότι τα χωριά μας έχουν παραμεληθεί ολοκληρωτικά σ' αυτόν το τομέα. Και είπαμε, δεν θέλουμε Χίλτον και Ξενία, αλλά, προς Θεού, πώς μπορούμε να μην μιλήσουμε, να μην γράψουμε, να μην διαμαρτυρηθούμε ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΕΙΨΗ ενός Ξενώνα, έστω και υποτυπώδους. Με δυο δωμάτια, με τέσσερα κρεβάτια, με σεντόνια και κουβέρτες, με καθαρό νερό και κοινόχρηστο χώρο και το χειμώνα με λίγη ζεστασιά. Αυτό θέλουμε, για αρχή. Γιατί έτσι αν κάποιος θέλει να περάσει ένα Σαββατοκύριακο σ' ένα από τα χωριά μας το πρώτο που θα αναζητήσει, όπως γίνεται και παντού βέβαια, είναι η στέγη. Μπορεί σε πολλές περιπτώσεις να υπάρχουν οι συγγενείς ή φίλοι, αλλά αυτό για τους πολλούς δεν είναι λύσις και τα χωριά μας ενδιαφέρονται πιο πολύ για τους πολλούς.

Για να μη θεωρηθούμε ουτοπιστά με το σημερινό θέμα και για να μη μας πη κανείς: «τί είναι αυτά που λέτε; εδώ καρδιά χάνονται...», ως ξανακάνουμε μια μικρή διευκρίνιση. Ξέρουμε τί μπορεί να γίνει. Αναφέρουμε όμως τα θέματα που χρειάζονται ΚΡΑΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ και τα δίγουμε εξ απολύτων ονύγων για να κεντρίσουμε κάποιον συγχωριανό ή κάποιον που αγαπάει τα χωριά μας και έχει τη δύναμη ή μάλλον την όρεξη, τη θέληση να τα βοηθήσει, να μάς υποδείξει τρόπους ενέργειας και ολοκληρωμένο σχέδιο πραγματοποίησης για να αγωνιστούμε να το εφαρμόσουμε γιατί πρέπει επί τέλους κάτι να κάνη και η Πολιτεία και για τα χωριά μας κι' όχι να στηρίζομαστε στην ιδιωτική πρωτοβουλία για έργα, ή οποία όσο μεγάλη κι' αν είναι, θα είναι λίγη.

Ευελπιστούμε, λοιπόν (τό λέμε και το ματαλέμε) ότι κάποιος θα βρεθί να μάς πη ότι το Α ή το Β θέμα το κατέχω, είναι στην ειδικότητά μου και θα γίνη πραγματικότητα με αυτές τις ενέργειες αλλά θα πρέπει να τρέξετε και να χτυπήσετε τις τάδε πόρτες.

Ευσεβείς μας πόθοι ότι αυτό δεν θ' άργησει και τότε θα πούμε ότι οι σκοποί της εκδόσεως μας δρῆκαν δικαίωσι, πετύχαμε.

ΤΟ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Ο Δάσκαλος

Υπό Κ. Θ. Β.

Ας μου επιτρέψουν οι αγαπητοί μου αναγνώστες ν' αφιερώσω το σημερινό μου σημείωμα, επ' ευκαιρία, της παρελθούσης εορτής των Τριών Ιεραρχών τόσο, όσον και το άναπτυχθέντος από των σπηλιών της εφημερίδας μας εις το προηγούμενον φύλλον θέματος, εις τον πρωτογενή και άκούραστον αγωνιστήν του πνεύματος, τον πρωτομμελετήν της ανθρώπινης λογικής και ψυχουσυνθέσεως, τον Άνθρωπο που ή μοίρα του τον έταξε να μεγαλουργή, έμμεσα, άνωονα και πάντα θετικά.

αυτόν που καλύτερες και περισσότερες έντυπωσιακές εκφράσεις ταιριάζουν: Στόν ΔΑΣΚΑΛΟ. Όλοι, άλλως λιγώτερο, άλλως περισσότερο, έχουμε την έμπειρία από την παρουσία του Δάσκαλου στη ζωή μας και μάλιστα από μία ηλικία όπου τα πάντα για μας είναι πρωτόγνωρα και οι περισσότερες έννοιες άσφαεις και δυσκολονόητες.

Μία παρουσία που έχει τεράστια σημάσια για την ύπαρξί μας στο χώρο της Κοινωνίας και που ο ρόλος της είναι βασικός και άναντικατάστατος. Γιατί, δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός, ο Δάσκαλος βρίσκεται περισσότερο ώρες κοντά στο παιδί από τον πατέρα, μια και το παιδί της σχολικής ηλικίας, της εποχής έτος...

αυτήν και μετ' εύχαριστήσεως είδα τα διάφορα νέα καθώς και τα προβλήματα που άπασχολούν την περιφέρειά μας και πολύ θα σέ παρακαλέσω μεταξύ άλλων γράψε και λίγα λόγια δικά μου σχετικάς με την περιφέρειά μας.

Όπως βλέπουμε τα πράγματα, σε λίγα χρόνια το Πάγωνι έρημωμένη, μάλλον όλη ή ύπαιθρος έρημωμένη και εις τούτο συντελούν τα κάτωθι:

1ον Οι Κοινωνικές Άσφαλείσεις. Θά μοι πητε είναι ο ΟΓΑ. Οι ήσφαλισμένοι στόν ΟΓΑ πλὴν από μία Ίατρο-Νοσοκομειακή Περιθαλψία και μία ψευτοσύνταξη που είναι όσο ένα τρίτο ήμερομισθίου ενός βουλευτα, καμμία άλλη άσφάλισις δεν έχει ούτε έπίδομα άσθενοείας ούτε φάρμακα. Είναι ένας άρρωστος και δεν ήμπορεί να έργασθῃ. Πώς θά ζήσει; Θά νοικιάσῃ τὰ κτήματα του για τήν ρύγανη που κάνουν;...

ΠΑΡΑΓΚΩΝΙΣΤΗΚΕ Η ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ ΣΤΟΛΗ

Από ΕΛ.ΤΑ και Π.Σ.Ε.

Αναγνώστης μᾶς γράφει: Περιμέναμε με λαχτάρα την καθιερωμένη ετήσια γιορτή της Πανηπειρωτικής για το κόψιμο της πίττας, γιατί πιστεύουμε ότι αυτές οι εκδηλώσεις παίζουν σπουδαίο ρόλο

ΛΑΝΤΩΘΗΚΑΜΕ, έμεις οι Πάγωνήσιοι. Γιατί πιστέψαμε πως θα μάς δῇ ή καυμός και θα βλέπαμε σ' όλη της τη μεγαλοπρέπεια την «Παγωνήσια άρματωσίαν» με την άνεπαύλητη όμπόλια. Αλλά όσο την είδαν αυτοί που δεν γνωρίζουν καν τί είναι όμπόλια, τόσο την είδαμε κι' έμεις που την λατρεύουμε. Και ρωτάμε: ΓΙΑΤΙ αυτή ή ΠΑΡΑΛΕΙΨΙΣ;

Τήν ίδια άπορία έχουμε κι' έμεις και ή απάντησις που προφορικός λάβαμε δεν μάς ικανοποίησε (δεν εύρισκαν Πάγωνήσια γυναικα να δώση την όμπόλια). Ρωτήθηκαν οι Πάγωνήσιοι κ.κ. Γ. Μέντιος, Επίτιμος Ανιπρόεδρος της ΠΣΕ και Άχ. Τσορτέκης, μέλος του Δ.Σ. αν γνωρίζουν γυναικα που να ζέρη να δώση όμπόλια;

Συμπωματικά το ίδιο παράπονο, αλλά προς τα ΕΛΤΑ εκφράζει και ο συγγραφέας Σπ. Στούπης ος μια εκλεκτή του συνεργασία που δημοσιεύεται σ' άλλη στήλη. Να τί γράφει:

«Το κύμα όμως του πολιτισμού της εποχής μας εξηφάνισε και τη Φορεσιά αυτή για την τύχη της οποίας ο Γ. Δάκας, άνησυχώντας από του πολέμου άκόμα, έγραφε:

Την όμπόλια τη μουτζώνουν το σαγιάκι το κλωτσάνε

Κράτα Βήσσανή μου δόλια με τα δόντια την όμπόλια. Κάλλι' άρνήσου τόν Χριστό σου παρά τ' άσπρογαϊτανό σου. Τα χιονάτα χουμαγιά σου και την κεντιστή ποδιά σου Και την κρεμζένια ζώνια που σέ κάνουν άμαζόνα.

... Ο Όργανισμός των Έλληνικών Ταχυδρομίων έχει εκδόσει σειρές γραμματοσήμων με ένδυμασις όλων σχεδόν των περιχώρων της Ελλάδος. Παραδόξως όμως, ήγνώσε την ιστορική, όσο και γραφική στο σύνολό της Πάγωνήσια ένδυμασία, καίτοι άχλήθη διά του τύπου, κατ' επανάληψιν!

Μήπως άναμένει να παρουσιασθῇ σε άλλανικά γραμματόσημα, ως άλλανική ένδυμασία ή Πάγωνήσια και ή Δεμοπολίτικη που είναι σχεδόν όμοιες, όπως άνωχώς έχει συμβεί και με τόσα άλλα; Τόν λόγον έχουν οι οργανώσεις Έλευθέρας και Δούλης Ηπείρου...

ΠΩΓΩΝΗΣΙΑΚΑ

Έπαρχεία

Αναγγέλλεται με οχέδιο νόμου, ή επανίδρυσις Έπαρχείων σε μερικές έμπεδορίες αλλά γνησιωικές περιοχές. Έρείς τί είμαστε; Δεν είμαστε έμπεδορίες περιοχές.

Και πλουμιστές πατούνες τόσο στο «δέσιμο» της Ήπειρωτικής Κοινότητος στην Άθήνα, όσο και στην προβολή της άκριτικής ιδιαιτερας Πατρίδας μας. Έγινε λοιπόν ή γιορτή και πήγαμε. ΚΑΙ ΒΑ-

Το Έθν. Ίδρυμα στην Πάγωνιανή και Κόνιτσα

Επισκεφθήσαν πρόσφατος τα Δολιανά, Δελιδάκι, Πάγωνιανή και Κόνιτσα οι κ.κ. Ν. Κουμούτσος, Πρόεδρος του Έθνικού Ίδρυματος, Κ. Ζέρης, Διευθύνων Σύμβουλος και Άγγ. Κίτσιος, Διότης Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων. Σκοπός της επίσκεψης ήτο ή επιτόπιος ενημέρωσις και επίλυσις διαφόρων θεμάτων που άφορούν τα εκεί υπάρχοντα Κέντρα Νεότητος και Μαθητικές Έστίες. Για τόν ίδιο σκοπό έπραγματοποιήθη εις την Νομαρχία Ίωαννίνων, προεδρεύοντος του κ. Νομάρχου εύρεία σύσκεψις με συμμετοχή τοπικών παραγόντων και μελών της Έφορείας Κέντρων Νεότητος Ίωαννίνων.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη 3η σελίδα

Η Παρπωγωνησιακή διά τὸ Έπαρχεῖον

Έξοχώτατον Ύπουργόν Έσωτερικῶν Ένταύθα Όμοσπονδία Άδελφοτήτων και Ένώσεων Έπαρχίας Πάγωνιου Ήπειρου εκπροσωπούσα άκριτικές και έπιμεθόριες Κοινότητες Ήπειρου, έν όψει μελετωμένης επανιδρύσεως Έπαρχείων προτείνει επανασύστασιν καταργηθέντος Έπαρχείου Πάγωνιου προς έξυπηρέτησιν και συγκράτησιν άκριτικού πληθυσμού και προς άποφυγήν τελείας έρημώσεως της Έπαρχίας.

ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ - ΓΕΩΠΟΝΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΓΡΑΜΜΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΚΑΚΟΛΑΚΚΟ

Απλά και με λίγα λόγια ο συμπατριώτης μας κ. Θεμ. Κιτσανός και εξ ιδίας έμπειρίας θέτει υπ' όψιν μας δι' έπιστολής του το πρόβλημά του και κοντά σ' αυτό, τις σκέψεις του - λύσεις για την επίβωσι του χωριού του και γενικώτερα του Πάγωνιου. Τις άπαχόμεθα, συμμεριζόμενοι τόν πόνο του και τόν θέτομε υπ' όψιν παντός άρμοδίου.

Αγαπητέ κ. Βασαγιάννη, Έλαβον τὸ υπ' αριθ. 3 φύλλον της έγκριτου έφημερίδος σας και με μεγάλη μου χαρά εδιδάσασα

Παίρνει σύνταξη! άπ' τόν ΟΓΑ

αυτήν και μετ' εύχαριστήσεως είδα τα διάφορα νέα καθώς και τα προβλήματα που άπασχολούν την περιφέρειά μας και πολύ θα σέ παρακαλέσω μεταξύ άλλων γράψε και λίγα λόγια δικά μου σχετικάς με την περιφέρειά μας.

Σας φέρνω παράδειγμα τόν έαυτό μου. Ύποφέρω από τὸ στομάχι, έχω δυο χρόνια, δεν ήμπορούσα να έργασθῳ καθόλου, τὸν Δεκέμβριο έκανα έγχείρησι, Πρέπει να καθίσω τουλάχιστον άλλως έξι μήνες. Πώς θά τα θγάλω πέρα; Νά ο κυριώτερος λόγος που κάνει τούς νέους να έγκαταλείπουν τα χωριά σκεπτόμενοι δι-τι δεν είναι άσφαλισμένοι.

2ον Νά σταλούν ειδικοί Γεωπόνοι να δούνε τί εύδοκίμει σε κάθε χωριό.

3ον Ή Μηχανική Καλλιέργεια του Νομού να διαθέτῃ τα μηχανήματα για άγροτικούς δρόμους και την καλλιέργειαν άγρών με τριφύλλια και ζωοτροφές που τόσες έκτάσεις μένουں άκαλλιεργητες, έλλείψει μέσων.

Τελειώνοντας επιτρέμάτε μου να σας συγχάρῳ για την εύγενή πρωτοβουλία και σου εύχομαι πλήρη εύδωσι.

Με πατριωτικούς χαίρετισμούς ΘΕΜΙΣΤ. ΚΙΤΣΑΝΟΣ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΑΡΤΕΡΓΑΤΩΝ

Ή Διοίκησις της Όμοσπονδίας Άρτεργατών είναι προσωρινή, διορισθείσα κατά νόμον και έχει ως άκολουθως:

Πρόεδρος Έλευθ. Σιούτης, Άντιδρος Παυλ. Τάσσης, Γεν. Γραμ. Άπόστ. Μπότσιος, Αναπλ. Γεν. Γραμ. Δημ. Τζήμας, Ταμίας Κων. Ντίνης, μέλη Θωμ. Γκαρώνης, Νικ. Παπαδόκης, Βασ. Κλεινίουπουλος, Β. Γιαννούκαρης, Παντ. Στεφόπουλος, Παν. Φιλίππου.

ΑΡΧΟΝΤΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ
ΤΑΒΟΠΟΥΛΟΥ

Στην Ελλάδα δύο ήταν πάντα τα σημαντικά καλλιτεχνικά στοιχεία που πρωτοστατούσαν: η θυζαντινή παράδοση και η απλή λαϊκή τέχνη. Το εύρημα που κατακυριεύει την Ελλάδα από τον 19ο αιώνα είναι η ελληνική παράδοση, η οποία γέννησε τα δύο γνήσια ελληνικά στοιχεία χωρίς θεατικές να τα εξαλείψει.

Ηδη η θυζαντινή τοιογραφία μάλλον έχει εκλείψει εντελώς από τον ελληνικό χώρο και την αντικατέστησε η δυτική.

Μόνο η λαϊκή ζωγραφική δίνει πού και πού το σημαντικό παρόν της μέσα στα μνημεία της ακριτικής μας Ήπειρου.

Το λαϊκό στοιχείο ήταν ευρύτατα διαδεδομένο στην αρχιτεκτονική κατά τα τέλη του 18ου αιώνα και άρχισε να 19ου.

Τότε η τέχνη εξυπηρετούσε εν μέρει τις ανάγκες της άσκησης ζωής του τοπίου παρατηρείται εις τα αρχοντικά της Ήπειρου και αλλού.

Τα κτίσματα εξωτερικά παρουσιάζουν δύο πατώματα. Το δεύτερο είναι πλουσιότερα διαμορφωμένο με πολλά παράθυρα.

Πρό του κτηρίου υπάρχει οπή-θωρος μεγάλη αυλή από την οποία δια ξυλίνης σκάλας ανεβαίνει κανείς εις την οίκημα.

Κατά πρώτον συναντά κανείς την θεράντα που είναι πλούσια διακοσμημένη με κάγκελα και ξυλόγλυπτες επενδύσεις στους τοίχους, στο εσωτερικό ξυλόγλυπτα ντουλάπια διακοσμούν το χώρο. Συνήθως η πρόσοψη των αρχοντικών έχει εξώστες που αποτελούν γραφικότατο θέαμα με τα ξύλινα στηρίγματα τους και τα μεγάλα γείσα τους που τονίζουν περισσότερο την γραφικότητά τους.

Πολύ πιο απλή είναι βέβαια η κοινή λαϊκή κατοικία με σαρματη στέγη και χωρίς τα ιδιαίτερα καρίσματα που κοσμούν τα αρχοντικά. Τα περισσότερα σπίτια της ακριτικής μας Ήπειρου από τις κατασκευές των εσωτερικών ταβανιών που το αντικαταστάσαν αρμαθίες από άραβοιστία που περιόριζαν κάπως την παγωνιά του χειμώνα.

Είναι βέβαια γεγονός πως σήμερα η νέα αντίληψη για την σύγχρονη κατοικία έχει εισχωρήσει και στο αγροτικό σπίτι αντικαθιστώντας το ξύλινο μπαλκόνι με το μπαλκόνι και τα σιδερένια κιγκλιδώματα.

Επίσης είναι γεγονός πως όλες αυτές οι διαφοροποιήσεις ή μεταρρυθμίσεις αν θέλετε αλλάζουν την όψη του αγροτικού ήπειρωτικού σπιτιού, αυτά όσον αφορά τα ήδη υπάρχοντα σπίτια που οι τροποποιήσεις δεν επηρεάζουν ΚΑΘ' ΟΛΟΚΛΗΡΙΑ τα εξωτερικά γνωρίσματα.

Θα μπορούσε κανείς να χαρακτηρίσει δηλ. αναγκαίες τουλάχιστον πρακτικά συμπεριφορές τις αλλαγές.

Υπάρχει όμως και μια άλλη διάσταση στο πρόβλημα που αρχίζει να δημιουργείται.

Τα καινούργια σπίτια που χτίζονται μέσα στον ήπειρωτικό χώρο αλλάζουν υλικό κατασκευής, άρρησαν την γνώριμη πέτρα και

επιπροσθέτως ακολουθούν τον μοντέρνο ρυθμό της δομικής και συνεχώς εδραιώνει την θέσι του μέσα στην γνώριμη λαϊκή αρχιτεκτονική της Ήπειρου.

Το ενδιαφέρον για την διατήρηση των ιστορικών μνημείων και κατοικιών θρήκε υποστηρικτής ο'όλο τον κόσμο. Το 1975 ονομάστηκε Έτος διασώσεως και διατήρησης των ιστορικών μνημείων κατοικιών σύμφωνα με την τοπική αρχιτεκτονική δομή. Ήδη η Ελληνική Έταιρεία οργανώσε πρόσφατα πανελλαδικό συνέδριο για το σκοπό αυτό εις την Εθνική Πνακοθήκη, με ομιλητή διαπρεπείς επιστήμονες.

Εμείς από τις στήλες της εφημερίδας μας απευθυνόμενοι φωνή συμπαράστασης προς κάθε ενέργειαν που αποβλέπει στην διατήρηση της λαϊκής παράδοσης και στην προκειμένη περίπτωση στην παράδοση της Ήπειρου μας.

Ένα έργο του Γιώργου Μούγιου εμπνευσμένο από την Ήπειρο.

«Κάθε στιγμή, είπε ο Ρενοואρ, δεν μοιάζει με την προηγούμενη της και την επόμενη της στην ύπαιθρο. Και κάθε στιγμή έχει τη δική της τεχνική και τη δική της αλήθεια, που δεν μπορεί να ισχύσει σε άλλη περίπτωση. Τ' αθέτητα αριστουργήματα είναι ανεπαλγήματα».

Η πινελιά του Γιώργου Μούγιου, ελεύθερη ή στηλιζαρισμένη, είναι πάντα γοργή κι' ανήσυχη, φανερώνοντας ακριβώς την ανυπομονησία του ζωγράφου να πιάσει α' τον ήχο ή τον τελευταίο παλμό της ανόσας της, που θα φύγει κυνηγώντας το φως. Το «μοναδικό» φως εκείνης της στιγμής, που α' δεν προφτάσεις να το αδράξεις χάνεται κι' ο'δ'όποτε βρίσκει του γυρισμού το δρόμο.

Οι άφες του πινέλου σημαδεύουν τον πίνακα δίνοντας ε'στοχα μία απροσχεδιαστική και τελείως αυθόρμητη έκφραση, την διαφάνεια της φωτεινής α'τμόσφαιρας, την «καθαρότητα» των γρωμάτων.

Οι χρωματισμοί του, άλλοτε φωτεινοί, διακρίνονται για τη λεπτότητα της αρμονίας των τόνων και την διακριτική τους σκορού, δεσπόζουν άγριοι και άτίθαστοι, γεμάτοι πόνο και φρίκη, μ' πάντα με κάποιο φ'οτισμα μικρό στα σπλάχνα. Κι' έτσι στις μεγάλες σκούρες επιφάνειες των έργων του ζωγράφου, έχει πού ο' δικό του στοιβάσκονται ήγεμονικοί και βαρύσκιωτοι, σ'ήγειν τον πρώτο της παρθενικό χώρο μία χρυσόπορ-

Ή Ήπειρος έμπνέει τον ζωγράφο Γιώργο Μούγιο

Κραυγές δημιουργίας, νωπές από την πρωινή θυσία στο Φοίβου το θωμό και με τά σπάργανα της άστρογέννητης νυχτιάς λυτά στα δύο τους στήθια, το χρωστήρα του ζωγράφου σπηρουνίζον να εξαμοληθή στις Ήπειρου τις βουνοκορφές.

Κραυγές δημιουργίας, φυτεμένες μες στο μουςαμά, λούζονται δ'όλγυμνες μες στο λιοπύρι

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΛΕΝΗ ΓΥΖΗ

και τη παγωνιά ζευγαρώνουν άντάμα με τά στάχια τ' άραία σ'της γής το στηθοκάρδι το σκληρό έργωνουν και σπέρνουν θύμισες.

Ο Γιώργος Μούγιος, ο άκάματος αυτός έργατης της τέχνης, με το πολύπλευρο ζωγραφικό έργο, που ο χρωστήρας του έχει θυζάξει και το μεδούλι από το ψυχράγημα της κάθε τεχντροπίας, που η ζωγραφική του γκάμα έχει γεννοβολήσει με ταίρι της τον ήλιο στον άγωνα της ολοκληρωμένης δημιουργίας, παρουσιάζει, σε μία σειρά από πίνακές του την Ήπειρο. Την όρεινη γωνιά της πατρίδας μας, έτσι όπως την έζησε και την όραματίστηκε.

φυρη ήλιαχτίδα, στα φωτεινά της μάτια κουβαλώντας την πιό έμορφη ώρα της δημιουργίας.

Στους πίνακες του Γιώργου Μούγιου δεν υπάρχουν μόνιμα κανάλια τεχντροπίας. Άλλο ή φαντασία του υπερβάλλει τη φύση, δίνοντας την αίσθηση ένας κόσμος όνειρεμένου' ενώ άλλο της δίνει το μόνιμο και στερεό της χαρακτηρισμό, που είναι ριζωμένος μέσα στις γεω-

λογικές και φυτολογικές της διαβρώσεις.

Άνεξάρτητα όμως από τον τρόπο απόδοσης που δίνει στη σύλληψη του τοπίου, ή γραμμή του είναι πάντα καρπερή, έχοντας την ικανότητα να εισδύει στο όλο και στο μέρος, έχοντας ένα δυναμισμό που μπορεί να μετουσιώνει την απλή αίσθηση του θεατού στην ψευδαίσθηση της ύλης.

Η Ήπειρος δοσμένη από το Μούγιο το χρωστήρα έχει μια δική της όμορφη. Πέτρινα σπίτια και χαγιάτια, μικρά ξεκλήσια σε δασμένες πλαγιές, βουνοκορφές χιονισμένες π' άστράφτουν στον ήλιο, τοσπαναρία και θάλασσα κονάκια, πέτρινοι δρόμοι, μονοπάτια μακρυνά, ατέλειωτες στρατιές με την ψυχή της μοίρας των ανθρώπων της στα δύο τους στήθια.

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εκ της 1ης σελίδος)
καινης δηλαδή όπου διαπλάθεται βασικά ή ψυχοσύνθεσι του ατόμου, βρίσκεται πέντε και έξη ώρες μαζί με τον Δάσκαλο, ενώ τον πατέρα τον βλέπει και — άραία και πού — τον ζει δυο ή τρεις ώρες, στις πιο καλές περιπτώσεις, την ημέρα βέβαια.

Συμπερασματικά λοιπόν μπορούμε να δεχθούμε όσα ανωτέρω είπαμε για τον Δάσκαλο που είναι, ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ, μίας άλλης «έπιδας» άνθρωπος, α'φού και ο ρόλος του είναι τόσο διάφορος και τόσο ενδιαφέρων. Βέβαια όπως και ο έδω τις περιπτώσεις έτσι και έδω θα ση-φάνουμε και παρεκλίσεις από τον βασικό κανόνα. Άλλα αυτές είναι τόσο κτυπητές που γίνονται άμεσες ανυπαίτητες και ακολουθούν τον δρόμο του αφανισμού. Έξ άλλου μπορούμε να πούμε πως εί-

ναι τόσο σπάνιες αυτές οι περιπτώσεις, ώστε χάνονται από τη μνήμη ακόμα και οι όλοι τους πίνακες πέρα για πέρα από τις καλύτες αναμνήσεις.

Θ' αναφερθώ για λίγο, και ή αναφορά που αυτή άς γίνει μνημόσυνο ο' αυτούς και ο' όλους τους κληούς Δασκάλους που δεν βρίσκονται στη ζωή, στους δυο Δασκάλους μου, τον Σπύρο Κοντοναίο από το Μεσσηνικό και τον πατέρα μου Φάνη Βασιλαράκη από τη Βήσοση, στο έργο και στην σωστή καθοδήγησι των οποίων όφειλω πολλά μια και μου διαμόρφωσαν σωστά, νομίζω, τον χαρακτήρα μου και μου έδειξαν το δρόμο της γνώσης. Εφόδια με την βοήθεια των οποίων μπόρεσα και μπορώ ν' αντιμετωπίζω τις ανιζοότητες της καθημερινότητας. Δεν ήταν μόνο τα συγγράμματα του Περσολάτου που γέμιζαν την βιβλιοθήκη του πατέρα μου — δάσκαλου, ούτε και ο φιλικός δεσμός της οικογενείας με τον κύρ Σπύρο — δάσκαλο, ούτε και οι διάφορες κατ'αρχήν στον παγκόσμιο ή στον Ελλαδικό χώρο που μας έδεναν. Ήταν όμως ή νοστορπία των αυτών δασκάλων που είχαν βάλει σκοπό να μάθουν ο'α παιδιά γράμματα. Και όταν απόδειξη αυτής της νοστορπίας τους είχα και έπαυαν ληφην την εκδήλωσι παλαιότερων μαθητών των: «Ο Θεός να τον άναπαύσει, με τα λίγα έσται γράμματα που μου έμαθε, μπόρεσα κι' έγινα άνθρωπος».

Ευχάρητα όσο περνούν τα χρόνια να βρίσκονται κάθε μέρα παλαιό μαθητάι που να ευγνωμονούν τους δασκάλους των για τη σωστή μάθησι που τους έδωσαν και την άγνη, σταγυή και συμπαράστασι που τους έδειξαν: Και οι Δάσκαλοι αυτοί να ναι οι σημερινοί.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΤΗΛΗ

ΓΙΑ ΑΣΥΝΑΡΤΗΣΙΕΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΚΑΠΟΙΑ ΑΛΛΑ Ο ΛΟΓΟΣ

■ Από τον κ. Θεόφιλο Τσέλιο

Από τη ζωή μου στη Βοστίνα δεν θυμάμαι μέρες χαράς, Ήταν ή πρώτη φορά που έφευγα από το σπίτι μου για να πάω μαθητούδι εκεί και ή άποκοπή από τους πρωτογενείς δεσμούς — σπ'τι, γονείς, αδέρφια, περιβάλλον — δεν είναι εύχρηστη. Δεν έφταγε γι' αυτό ή Βοστίνα.

Φέτος έγινα έπισκέπτης της Άνέβαινα, λοιπόν, το μονοπάτι, δεν γύρισα να κοιτάξω προς το γυμνάσιο — παλιό ή νέο —. Είχα την προσοχή μου στραμμένη προς το σπίτι, που τότε καθόμουν. Άλλά που σπίτι! Έρείπιο! Σάρκες από πέτρες. Μιά όχια — άμ'ον θλίψη! — μία «έχιδρα ή άσπίς — κοινώς άστρίτης» κρύπτηκε, άκνα — άκνα, σε σωρό από ξερολίθια, το δρομάκι αδιάβατο και στον τόπο του ώραιού μπαζέ άχανές και έρημας.

Ξαναγύρισα στο παζάρι και έκατσα στον πλάτανο έξω από το παλαιόποτε μαγαζί του Κολέφα. Αύγουστατίο μεσημέρι και ψυχή ζωντανή δεν φαινόταν. Μού ήρθαν στο νού οι στίχοι του Φλωρεντινού Βάρδου: «Ε ΤU CHE SE COSTI ANIMA VIVA, PARTITI DA COTESTI CHE SON MORTI». Και σ'υ πού είσαι έδω, ζωντανή ψυχή, φύγε απ' αυτούς, γι'α' είναι πεθαμένοι».

Τότε φάνηκε νάρχεται, με περπάτημα διστακτικό και σιγανό — α'ιζουρείδες — ο τουρκόγυφτος. Τόσο το καλύτερο! Θά διασκεδάσωμε τώρα για καλά.

Πλησίασε. Με τραγιάσκα στραβοδαμένη και με το γείσο της λιγδωμένο από τα γιζχνιά έκατοντάων γάμων — προπολεμική —, παπούτσι καφέ στο δεξί και μαύρο στο άλλο, αζύριστος, δέβαια και με παντελόνι από κομπάκι τενεκεξένια και σκουριασμένα από τα κατουρήματα (που δεν ξεκούμπωνε ποτέ, δι' ο' και είχε κάνει τρύπα στην άριστερή τσέπη του παντελονιού, για να εύκολύνεται

από κεί — άλλ' αυτό είναι μία άλλη ιστοριούλα) και με το δλέμμα του μη ιδεοευρωπαίου του Βόρειου Ίνδοσταν, λές και σε παρατηρούσε ολόκληρη ή φυλή των Λούρι, για να δ'ή τί μπορεί να όφελ'η από σένα. Άρχισε πρώτος: «Έσύ Βήσοση ή Τσαρπανλά ή Δολιανά ή Φραστανά...».

— Σταμάτα την κουβέντα και πέσμου που είναι ή Σιέφω, είδα το σπίτι έρείπιο, που είναι ο Άσκος, ο Μπάχος. Τί γίνεται ή Σέλιω και πού είναι; Λέγε. Ο Κίτσιο Πύλιος ζει; Ο Μουχτάρ; — Να φέρω το κλαρίνο να σου βαρέσω τη «Βασίλαρχοντίσσα»;

— Φέτος, άλλα πέσμου και πέσμου ακόμα πως έλεγαν τη γυναίκα του εαδέρφου σου την πρώτη νύχτα του γάμου τους.

Μού τα είπε όλα, με τη χαρακτηριστική προφορά του τουρκόγυφτου, που είναι ή ίδια σε όλους του κόσμου τους τσιγγάνους. Στο κλέψιμο της γυναίκας μου είπε ότι την ξεγέλασε ο παληόγυφτος από τη Χρουδόουλη. Της έδωσε παρδές και της είπε «Σάιντα, έσύ είσαι γυναίκα ή όποια πρέπει να σε πάω μαζί μου». (Συγκρατημένοι γέλωτες ένταύθα). Όταν, διακριτικά, του θύμισα το κλαρίνο του Κουλού, μου άπάντησε: «Κουλός μόνο Τσαρπανλά — Διπαλίτσα. Σύρε ο Κουλός Ρουφιά, πιάζε ο κουλός Σωπική, Τερίαχι, Καρακάλαμος (Καρακάλαμος, παρακαλώ). Κόσμος Κουλός λές, αλλά έγω είμαι πιο σταθερός».

Για να π'ής ή να γράψης άσυναρτησίες πρέπει να είσαι, συνήθως, ευφάνταστος και ήμιαθής ιωματοάρχης της πολύ παλαιάς σχολής, δικτατορικός της μοδέρνας σχολής ή Τουρκόγυφτος (ή Τουρκόγυφτίσσα) από το Πωγωνί. Ο Νωματοάρχης της Δημητσάνας έδωσε εξετάσεις με άριστα «Διά των κεντρικών οδών άπαγορεύεται ή διάδασις ανθρώπων επί κτηνών και τανάπαλιν» ή «άπαγορεύονται οι περίπατοι και οι ρεμβασμοί ανά τους πρόποδας της θαλάσσης, ίνα μη συμ'ή μεταξύ των (μεταξύ των περιπάτων και των ρεμβασμών) έκουσία άπαγωγής, τούτο δε προς περιφύρησιν της ήθικης της έγχωριου ταύτης κωμοπ'όεως».

Και οι δικτατορικοί της έποχής μας έδωσαν εξετάσεις στο σημείο αυτό και πέτυχαν: «Ταύτα δε πάντα λέγω προς έσασφάλισιν της Έθνικης Άσφαλείας» — εξασφαλίζει την ασφάλεια! — και «προς καλύτεραν άντιμετώπισιν της πορείας του κοινωνικού συνόλου της κοινωνίας μας, του κοινωνικού γίγνεσθαι εν δεδομένη στιγμή του μελλοντικού παρελθόντος». Έδωλε πολλά από μένα, αλλά

«Ο τουρκόγυφτος, λοιπόν, δεν με άπέλησε — άμ'ον — ότι μία εαδέρφου του από... (μου είπε το χωριό) θά μου έγραφε, για να της δρώ δουλεία».

Δουλεία σε τουρκόγυφτίσσα; Ο τάδε (του έβγα ένα όνομα και μία διευθύνση) έχει πολλά μέσασ και ίσως μπορεί εκείνος να της δ'ρή δουλεία.

Αυτό ήταν. Ύστερα από λίγο το πήρε ο άλλος το γράμμα. Άλλ'άχ Κερίμ! Δειγματολήψια θά σ'ας παραθέσω. Λοιπόν:

«Αγαπητέ κύρ Άναστάση, σέρε στο σπίτι δεν ημε όμορφομένη ούτε π'ίγα σκαλο παρά ύψ δεφτέρω διμοτικό με όλιγο τρίτη με ίστερα σταμάτησα π'ιά τις σπουδές μου προς επί το παρόν κ' έτσι έμ'να σκεδόν χωρίς κανένα διπλόμα».

«Σ'τα έγκληματιστικά μηχανήματα και τελεωράσεις και μίξεν να μου β'ήτε μία δουλιά και νάρ'θω να την πιάσω διάζομε πολύ να την πιάσω».

«Έγώ είμαι γινέκα κ' είμε 30,5 έτών, το παιδί 3,5 και αυτός ο έφτα ροφιάνος με παρτίπσε άφου με διακόρεσε πρώτα όπως μου είπαν στο δικαστήριο και ό θεός να τον τιμωρήσει με ίσόδιο θάνατο που είπε ότι τον έφερα στο σ'ε άπ'ή με υποσέθηκε να προσέχ'η κ' ούτε πρόσέχε ούτε τίποτα και δεν ηταν έγκρατης γι'α'ί έγω δεν ήθελα και τάσο... και σ'υ του είπα να σε τραβάνε τα κοπρόσκικλα του Χασάν Σαμπρή και σένα μου είπε αυτά τάπαν κι άλλες κι έγιναν κύρες μεγάλες».

Αυτά, άξιότιμοι κύριοι (και κυρίες, πρωτίτως) άναγνώστες, για τις άσυναρτησίες και τις άσυνατίες. Άλλά ποιος Κουδαράς, ποιος Γορμάς, ποιος Καλάμας και ποιος Βοϊδομάτης θά μας έβλεπνε, αν κάναμε κι' έμεις το ίδιο λάθος;

Άθήνα 5 Φλεβάρη 1975

Πωγωνήσια

Μηνιαία τοπικιστική Έκδοσις
Ακριτικής Ήπειρου
Δ)νοσεις συμ. τ'φ Νόμω
Ίδιοκτητής - Έκδότης
ΔΗΜ. ΒΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ
Βερανζέρου 18, Άθήνα 102
Τηλ. 534.602

Δ)ντης Συντάξας
ΜΑΝΗΣ ΗΛ. ΜΙΧΑΗΛ
Β. Γεωργίου Β' 43
Άθήνα Τ.Τ. 516
Τηλ.: 7660.057

Προϊστάμενος Τυπογραφείου
Μελ. Ζωρζος
Μεσολογγίου 16
Τηλ.: 611.372

Ετήσια Συνδρομαί
δρχ. 150
Κοινοτήτες Δωρεάν
Αδελφότητες > 200
Ν.Π.Δ. & Ι.Δ. > 1.000

ΠΑΛΙΑ ΚΑΙ ΤΩΡΙΝΑ
ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ
ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ
Του κ. Σπύρου Στούπη

Δημοσιεύουμε σήμερα συνεργασία του εκλεκτού φίλου και αναγνωρισμένου λογογράφου και συγγραφέα κ. Σπύρου Στούπη, εκφράζοντες τις ευχαριστίες μας μαζί και την επιθυμία της «Εφημερίδας μας, αυτή η στήλη «Παλιά και τώρα» να διατηρηθεί, γιατί πολλά έχουν να πληροφορηθούν οι αναγνώστες μας από τον άκουστο εργάτη του πνεύματος, τον συμπατριώτη μας κ. Σ. Στούπη.

Το Πωγωνί, που κάμποσα χωριά του βρίσκονται σήμερα στην Αλβανική επικράτεια, παρουσιάζει μια ιδιομορφία, που σε πολλά το ξεχωρίζει από τις άλλες γειτονικές περιοχές.

Ός προς το όνομά του, υπάρχουν διάφορες εκδοχές, επικρατέστερες όμως είναι: η μία, ότι κατά την αρχαιότητα εκκαλείτο Τριφυλία, γιατί κατοικούσαν τρεις φυλές: Ήπειρώτες, Μολοσσόι, Μακεδόνες. Όρεσται και Ίλλυριοι. Ατινάνες και η άλλη από το όνόματος Κων/νου του Πωγωνάτου.

Γεωγραφικά, βρίσκεται στο σταυροδρόμιο οχεδών της παλιάς και Νέας Ήπειρου, όπως γράφουν παλαιοί ιστορικοί και γεωγράφοι. Μακριά δε από μεγάλα αστικά κέντρα, κατά την τουρκοκρατία επικρατούσαν κυρίως με τα Βορεινά μέρη. Έτσι, μέσω των Αγίων Σαραντά διερχόνταν η ταξιδιωτική και εμπορική κίνηση και τα Γιάννενα ήταν στο περιθώριο του κοινού ενδιαφέροντος.

Κατά τα μαθητικά μου χρόνια στο χωριό θυμάμαι, πως δύο αγιαγίες με 3—5 μολύβια ο καθένας — Μητρο Μπέκος από τη Δουβιανή και Γιάννη Κωτσάκης από τη Βήσσανη — πηγαίνονταν με ταξίδια στην Αθήνα, καλύπτοντας την απόσταση σε μιάμιση μέρα, διανυκτερεύοντας συνήθως στο Δέλβινο, μία φορά την εβδομάδα. Έτσι μεταφέρονταν ταξιδιώτες, εμπορεύματα και ταχυδρομείο ακόμα, γιατί το τουρκοκδικό δημόσιο δεν είχε ουσίτοι κανονικά ταχυδρομεία. Διοικητικά δε κέντρα ήταν η Βο-

ΠΩΓΩΝΗΣΙΑΚΑ

Συνέχεια εκ της 1ης σελίδος
θεδλημένη ή πρόδλεις. Έπαρχειων και στις δικές μας παραμεθόριες περιοχές.

΄Ασφαλτοστρωσι

Οί δρόμοι που συνδέουν τα χωριά μας και η συγκοινωνιακή των εξυτηρήσεις ήταν και είναι η πληγή του τόπου μας. Ούτε λίγο μεράκι για την κατασκευή τους. Κακορίζικιά, όπως μας έλεγε κάποιος. ΄Ασφαλτοστρώθηκαν αρκετοί δρόμοι. Πολλοί βιάστηκαν και είπαν «Δόξα σοι ο Θεός». Δεν πέρασε λίγος καιρός και οι δρόμοι γέμισαν λακοζύδες, κι έτσι παραμένουν. Ακόμη και αυτή η έκτιμησης του ποιός δρόμος πρέπει ν' ασφαλτοστρωθεί πρώτα, είναι άρρωστη. Έτσι ασφαλτοστρώνεται ο δρόμος Πηγή Κεφαλοδρύσου — Αμπελία Καζίτια — Αγ. Παρασκευή Ρουφίας — Ρουφία και μένει σε αβλία κατάσταση το περισσότερο εξυτηρητικό κομμάτι του, από Πηγή Κεφαλοδρύσου — Αγ. Κοσμά — Βήσσανη.

Τρακτέρ

Μεγάλη βέβαβα ή προσφορά των γεωργικών έλκωστών η τρακτέρ όπως τα λέμε στον κάματο των γεωργών μας. Βγάδουν τη δουλειά και γρήγορα και σωστά, αλλά συγχρόνως δημιουργούν και προβλήματα το πιο βασικό των οποίων είναι τα άτυχηματα που τις περισσότερες φορές είναι θανατηφόρα.

Θεωρούμε καθήκον μας, στις τόσες παρανέσεις που γίνονται στους αγρότες μας να τονίσουμε και έμεις: ΠΡΟΣΟΧΗ, Φίλοι αγρότες. Η ζωή σας είναι πολύτιμη για σας πρώτα, για την οικογένειά σας δεύτερον και για την πατρίδα και την οικονομία μας τρίτον. Όπως βλέπετε υπάρχουν πολλοί παράγοντες που σας επιβάλλουν να ενεργήτε με μεγαλύτερη περίσκεψη και δεν νομίζουμε ότι πρέπει να τους αγνοήσετε.

οτίνα, ανώτερο το ΄Αργυροκαστρο και ανώτατο τα Γιάννενα.

Οί Πωγωνήσιοι, ανέκαθεν γνήσιοι Έλληνες, κάτω απ' αυτές τις συνθήκες και την τουρκαλβανική τυραννία αιώνων όλοκληρών, δημιουργήσαν δικό του πολιτισμό, καθαρίο ελληνικό, όνομαστό. Λέμε δε τουρκαλβανική, γιατί τουρκαλβανοί ήταν οι πραγματικοί δυνάστες του τόπου. Τούρκοι στην Ήπειρο είχαν εγκατασταθεί έλλαχιστοί και έφημιζοντο συγκριτικά με τους μουσουλμάνους άλλανούς σαν καλοκάγαθοι.

Ειδικότερα ως προς την Πωγωνήσια διάλεκτο, τα φωνήεντα σ' αυτή, προφέρονται όλοκληρα και χωρίς καμιά οχεδών γλωσσική μετατροπή, όπως παρατηρείται λ.χ. στα Γιάννενα και στο Ζαγόρι. Είναι δε ο καθμερινή χρήση πολυάριθμες λέξεις άπόφες αρχαιοελληνικές καθώς και καθαρώς αρχαιοελληνικά ήθη και έθιμα ότε σημείο που δικαιολογούν τους ιστορικούς έκείνους που γράφουν πως το Πωγωνί έχει αποικισθεί από αρχαίους Αθηναίους. Π.χ. η λέξη «μάλλι»=πολύ, στη φράση «Έχαμα μάλλι δουλεύει σήμερα», δηλ. αρκετά. Έπίσης η τόσο κοινώχρηστη «πανταλός» είναι παρεώνυμο που είχαν δώσει οι Αθηναίοι στον ρήτορα Δημοσθένη, αποκαλώντας τον «βαδάλος» χλευαστικώς, με την έννοια του άερολογού, του φλύαρου, έν συνδυασμώ προς το ότι έτραβιζε. Έξ αυτό και τα δικά μας: «Αυτός είναι μπανταλός», δηλ. άνοηταίνει. Το «Μπανταλά και ξωπαρμένα σ' ένα μπάλωμα δεμένα» κλπ.

Παράλληλα και ο τύπος των κατοίκων, ως επί το πλείστον, στην κατατομή του προσώπου, μαρτυρεί Ελληνικότητα και μάλιστα τέτοια, που ακόμα και αυτός ο αυστριακός πρόξενος στα Γιάννενα Χαμί κατά την τουρκοκρατία, γνωστός ως άλβανόφιλος, να όμολογεί σ' ένα σχετικό του θλδλο «πως στο Πωγωνί και στη Δερόπολι βρήκε πραγματικούς Ελληνικούς τύπους». Την όμολογία αυτή του αυστριακού προξένου έχρησιμοποίησε και ο Βενιζέλος, ύπερασπιζόμενος την ελληνικότητα της Β. Ήπειρου.

΄Ιδιαίτερη όμως έντύπωση κάνει ή φορεσιά των γυναικών μας στην όποια κυριαρχεί το λευκό με την όμπόλια, που όπως λέγεται, είναι το κρήδεμνο των αρχαίων. Ό τύπος αυτός της ένδυμασίας, κάνει τις Πωγωνήσιες να διαφέρουν από όλες τις άλλες Ήπειρώτισσες, στις όποιες στη φορεσιά κυριαρχεί το μαύρο χρώμα.

ΑΠ' ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΟΥΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΩΝ

Το νέο Δ.Σ.

Γενομένων άρχαιρεσιών την 26—1—75 της ΄Αδελφότητας Μολυβδοσκεπαστιών «Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΜΟΥΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΟΥ» εξέλεγε νέον Δ.Σ. το όποιον συνελθόν εις σώμα την 6—2—75 έκει ως άκολουθως. Πρόεδρος: Βλάχος Φ. Άντιπρ. Ριστάνης Έλ., Γραμμ. Μάνης Μιχ., Ταμίας Δάφνης Α. Μέλη: Χρήστου Θωμ., Μόσης Γ., Τσίπης Δημ., και άναπληρωματικοί: Πρόκου Μαίρη, Δάφνης Χρ., Φίλιος Απ., και Δημοπούλου Δανάη.

Κατά τη συνέλευση έγινε το άπολογισμός παρελθούσης χρήσεως και έλήφθησαν αι κάτωθι αποφάσεις:

1. Έκδοσις ψηφίσματος εις άναγνωρίσιν του έργου και της προσφοράς εις την Κοινότητα του Συλλόγου Υπαλλήλων ΕΤΕ όστις έχει υιοθετήσει το χωριό.
2. Να μετονομασθί ο Σύλλογος εις ΕΝΩΣΙ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΜΟΥΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΙΝΩΝ.
3. Η πραγματοποίηση της Αποκριάτικης χοροεπιδείας και ή καθιέρωσις έκδρομής στο χωριό κατά μήνα Ιούνιο.
4. Η αύξηση των μελών του Διοικ. Συμβουλίου, κ.ά. Έπεκράτησεν έγκραδότης και συνεζητήθησαν διάφορα θέματα του χωριού.

Σχετικώς με την όμπόλια, λέγεται έπίσης, πως οι στρατιώτες του Μ. Αλεξάνδρου — Ήπειρώτισσα ή μάνα του — τέτοιου είδους όμπόλια έφεραν κάλυμμα στο κεφάλι τους και ότι από αυτούς έχουν πάρει και χρησιμοποιούν οι ΄Ινδοί μέχρι σήμερα το γνωστό σαρίκι τους! Το ότι δε οι στρατιώτες του Μ. Αλεξάνδρου έφεραν τέτοιο περίοπ κάλυμμα που το μετέδωσε θροσανιώτης καθηγητής που είδε στη σαρκοφάγο του Μ. Αλεξάνδρου που σώζεται σε μουσείο της Κων/πόλεως.

Το κύμα όμως του πολιτισμού της εποχής μας εξηφάνισε και τη φορεσιά αυτή για την τύχη της όποιος ο Γ. Δάκας άνησυχώντας προς το πολέμου ακόμα, έγραφε: «Δυστυχώς βλέπω με θλίψη και με ψυχική όδύνη το φουσάτι, το σκαρίνι στο χορό παίρνει και δίνει Την όμπόλια τη μουτζώνουν το σιαγιάκι το κλωσάνε για καπέλλα και για λούσα και για μόδες λαχταράνε Κι οι τρανοί τις καμαρώνουν που στα λούσα πελαγώνουν και τη χώρα νατακώνουν... Κράτα Βήσσανή μου δόλια με τα δόντια την όμπόλια Κάλλι! άρνήσουτον Χριστό σου παρά τ' άσπρογαϊτάνό σου τα χιονάτα σουμαγιά σου και την κεντιοτή ποδιά σου και την κρεμζένια ζώνα που σε κάνουν άμαζόνα...»

Στο σημείο αυτό όμως θεωρούμε άναγκαία μία σχετική παρένθεση:

Ό ΄Οργανισμός των Ελληνικών Ταχυδρομείων έχει έκδοσει σειράς γραμματισμών με ένδυμασίες όλων οχεδών των περιοχών της Ελλάδος. Παραδόξως όμως, άγνόησε την ιστορική όσο και γραφική στο σύνολό της Πωγωνήσια ένδυμασία, καίτοι όκλήρη δια του τόπου, κατ' έπανάληψη. Μήπως άναμένη να παρουσιασθί σε άλλανικά γραμματισμια ως έθνική άλβανική ένδυμασία ή Πωγωνήσια και ή Δεροπολίτικη που είναι οχεδόν όμοιος, όπως άτυχώς έχει συμβεί και με τόσα άλλα; Τόν λόγο έχουν οι όργανώσεις έλευθέρως και δούλης Ήπειρου... ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ το τέλος

΄Αποφάσεις Δ. Σ. της ΄Αδελφότητας Λιμνίων

Η Διοίκησης της ΄Αδελφότητας Λιμνίων ος συνεδρίαση της άπεφάσισεν 1ον να παραγγείλν τα κυκλιδώρα δια την πλατεία του χωριού, 2ον να προβή εις άγοράν και φύτεια διαφόρων καλοποικιών δένδρων περί της πλατείας και 3ον να μεταβή Μέλος της Διοικήσεως εις το χωριό δια την πραγματοποίηση και παρακολούθησιν των άνωτέρω.

Συγχρόνως το Συμβούλιον άπεφάσισεν να πραγματοποιήσν δια την 25ην Μαρτίου, με πούλμαν, έκδρομήν εις γενέτειραν και καλει τα μέλη της και όλους τους έπιθυμούντας να μετάσχουν της έκδρομής να το γνωρίσουν έγκαιρως εις την Διοίκσιν. Όμοίως ή Διοίκησης κατόπιν εισνήσεως του Προέδρου ήδανθη την ύποχρέωσιν να ευχαριστήσν και δια του τόπου τους καθ' όιονδήποτε τρόπο συνελεσάντες εις την διάβασιν της έκδοθείσης παρ' αυτής Ατζέντας στο 1975 και ιδιαίτέρως την διεύθυνσιν των Μέλων του Αγίου Γεωργίου, την Διοίκσιν ΑΛΑΤΙΝΗ και την Δ/σιν ΜΙΣΚΟ και τόν κ. Βότσαρη (Ήπειρώτικα χέρια), όμοίως ή Δ/σις άπεφάσισεν την ένίσχυσιν δεινοπαθούντων της Κοινότητος μας.

Επίσης ή Διοίκησης παρακαλεί τα Μέλη και όλους όσους δεν έφοβιάσθησαν Ατζέντα του 1975 δύνανται να προμηθευθούν από τους Συμβούλους και Πρόεδρον της ΄Αδελφότητος.

ΕΚ ΤΟΥ Δ. Σ.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΙΚΑ, ΤΕΒΕ ΤΑΕ, ΟΓΑ κ.λ.π.
ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 4 — ΟΜΟΝΟΙΑ
— ΤΗΛ. 529.745

Πριν προβήτε εις οίανδήποτε ενεργείαν δια την συνταξιοδοτικήν σας ύπόθεσιν, συμβουλευθήτε μας.

Πήραμε
τ' ά
γράμματα

΄Απ' τόν
κ. ΄Αχ. Τσορτέκη

΄Αγαπητέ Μήτιο,

Σε παρακαλώ να δεχθής τα θερμά και ειλικρινή μου συχαρητήρια δια την μεγάλην, γενναίαν και πατριωτικήν άπόφασιν της έκδόσεως της εφημερίδας «ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ». Αισθάνομαι μεγίστην συγκίνησιν, ίκανοποίησιν και χαράν διότι το όνειρον όλων των Πωγωνισίων (μετά το άπό άρκειών έτών σταμάτημα της «Φωνής του Πωγωνίου»), να εξακολουθί να ακούεται ή φωνή της Έπαρχίας μας εις τα πέρατα του κόσμου όπου ερίσκονται Πωγωνίοι της διασποράς, γίνεται εύτυχης πραγματικότητα. Η εφημερίς «ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ» θα είναι ο συνδετικός κρίκος όλων των άπανταχού Πωγωνισίων θα είναι ο πληροφοριοδότης και ο ταχυδρόμος των συμπατριωτών μας. Επί πλέον θα αποτελέσν τόν πρωτοπόρον και σθεναρόν μαχητήν εις τας έπάλλξεις του άγώνος δια την λύσιν των πολλαπλών προβλημάτων της άκριτικής Έπαρχίας μας. Εύχομαι έγκαρδίως σε σένα οικογενειακώς ύγειαν και ευτυχίαν εις δε την εφημερίδα μας «ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ» να ζήση πολλές δεκαετίες και όλο ν' ανεβαίνει ψηλά στην θέσι που της άνήκει και της άξίζει και να στέκεται πάντοτε φάρος φωτεινός της μαρτυρικής Έπαρχίας μας.

Άθήνα 2—2—1975

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΤΣΟΡΤΕΚΗΣ
Συμβολαιογράφος

΄Απ' τόν
κ. Χαρ. Μάνη

΄Αγαπητέ συμπατριώτη κύριε Βασαγιάννη,

Μόλις χθές έλαβα και έντελώς τυχαία λόγω άλλας διευθύνσεως τα δύο φύλλα της εφημερίδας σας της 7.11.74 και 7.12.74. Σας συχαίρω εις τήν ώραίαν έκδοσιν σας, που ήλθε να συμπληρώσν ένα κενό, και σας εύχομαι εύδωσιν των προσπαθειών σας, σάς δηλώ δέ, ότι θα είμαι ένθερμος φίλος και ύποστηρικτής σας σ' αυτή την ώραία προσπάθεια της προβολής των δικαίων αιτημάτων του τόπου μας. Σας εύωκλείω 20 Γ.Μ. για την άποστολή της εφημερίδας σας.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
Χ. ΜΑΝΗΣ

΄Απ' τόν
κ. Μάνθο Κολέμπα

΄Αγαπητά «Πωγωνήσια»,

Με μεγάλη χαρά έλαβα το 2ο και 3ο φύλλο της εφημερίδας μας. Διάβασα μετ' ευχαριστήσεως την έμφασι που δίδει ή εφημερίς μας εις την αναζωπύρωσιν του ένδιαφέροντος (κρατικού και ιδιωτικού) για τα χωριά μας. Νομίζω ότι πρέπει να συνεχίσετε με τόν ίδιο ήλιο και αυτός πρέπει να είναι ο βασικός σκοπός σας. Πρέπει να έμποδίσουμε όλοι, όσο είναι δυνατό, την έρήμισιν των χωριών μας και να διατηρήσουμε ότι άραίο άπόμεινε και ζή ακόμη.

Ηδη διάβασα ζή άρχιος κάποια κίνησις των νέων Πωγωνισίων για την δημιουργία Συλλόγου. Δεν έλαβα γνώση της συγκεκριμένης, αλλά τέτοιες δραστηριότητες, πρέπει να γνωστοποιώνται δια του τύπου αρκετά πριν. Μπον με την βοήθεια και την συμπαράστασιν ΟΛΩΝ μας ήμπορεί να γίνν κάτι καλό.

Ευχαριστώ εκ των προτέρων
ΜΑΝΘΟΣ ΚΟΛΕΜΠΑΣ
Μηχ/γος ΗΜ/γος Ε.Μ.Π.

΄Εγραφαν οί φωνές του τόπου μας

Πριν 82 χρόνια
«Φωνή ΄Ηπειρου»

Ός γνωστόν, πέρυσι άνεστστάθη έν ΄Ιωαννίνους ύπό την νέαν έννομασίαν «Πανηγυρίς ΄Ιωαννίνων», ή ά ρ χ α ί α έμπορική Πανηγυρίς Πωγωνισνής.

Έν Ζανζιβάρη έφανεύθη ύπό των ίθανωνών ο εκ Τσαρραπλάνων του Πωγωνίου νέος ΄Ιωάννης Γ. Τούβαλος.

Έν τη έπαρχία Πωγωνίου καθ' όλον το θέρος ουδεμία ληστρική πράξις έγινετο. Ό τρυπητός δε εις τα μέρη ταύτα ως και εις τα δυτικά χωρία του Ζαγοριού ήν έφέτος άφθονώτερος. Πολλοί, μη έχοντες σκεύη προς έναποθήκευσιν του γλεύκου έπώλουν αυτόν προς 5 και 7 παράδες την όκάν. Ενώ είναι άναγκασμένοι να πληρώνουν 17 έως 20 παράδες κατ' όκάν το δέκατον.

Πριν 42 χρόνια
«Φωνή του Πωγωνίου»

ΜΠΟΥΝΑΜΑΔΕΣ... από τόν Χ. Σακελλάριο:

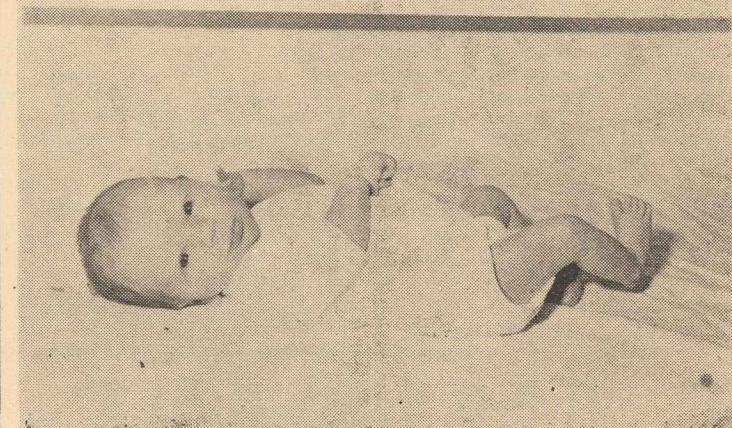
Είς τόν τέως συνάδελφον κ. Χρήστον Χριστοβασίλην την έξ ύψους παρηγορίαν, την έκλογήν αυτού ως Βουλευτού και την συμπραξιν μετά του κόμματος τών Φιλελευθέρων.

Είς τόν φίλον κ. Γκολντάνην Καφρεπώλην Δελβινάκιον την σύντομον άπόκτησιν διαδόχου και την προσχώρησιν αυτού εις το κόμμα τών Φιλελευθέρων.

Είς τόν διάσημον Καφρεπώλην Βηροσάνης κ.τ.λ. κ.κ. ΄Ιωάννην Δάγκαν ή Καρίτοην την ταχείαν άπόκτησιν και εκμύθησιν του ΓΙΟ - ΓΙΟ ίνα διασκεδάσει κατά τας ώρας της άργίας του και τέρπει τούς πολυαριθμούς πελάτας του.

Είς τας Κάτω Ραδένια πλήρης ήμερών άπεβίωσεν ή σεβασμία δέσποινα Βασιλική Βλασίδου. Είς τούς οικείους της μεταστάσης διαβιζόμεν τας έγκαρδία μας συλλυπητήρια.

ΓΕΝΝΗΤΟΥΡΙΑ

Μοιάζει Σπυράτης... Είναι Μπελογιάννης

Και τ' αυτά του Λιάρου γελε τόν... γυιό. Να τούς ζήση. Τώρα περιμένο να δούμε τί θα είναι το τρίτο!!

΄Ο οικογένεια Έλένης και Γεωργίου Καρούμπα το γένος Ζηγούνα εκ Παρακαλάμου άπέκτησεν άγοράκι την 25.1.75. Να τούς ζήση.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Είς ΄Ιωάννινα άντ'ήλλαξαν άμοιβαίαν ύπόσχεσι γάμου ο κ. Β. Κωτούλας μετά της διδος Έλν. Κουκούκη εκ Κερασόβου Κονίτης.

ΧΑΡΕΣ

Την 26ην Φεβρουαρίου τελούν τούς γάμους τους ο κ. ΄Απ. Θεοδόσης μετά της διδος Πορφύρας Σοφίας εκ Μυλίστης. Τους εύκόμεθα από βάθους καρδιάς κάθε εύτυχία. Την 9ην Φεβρουαρίου έτέλεσαν τούς γάμους των ο κ. Άντ. Σκουμπούρης μετά της διδος Γεωργίας Γκόγκου εκ Άηδονοχωρίου. Άπευθύνουμε τις πλέον θερμές εύχές μας. Έτέλεσαν τούς γάμους των ο κ. Κων. Αθ. Λαίτης μετά της διδος Μαρ. Μειζίκη, παρουσία πολλών προσκεκλημένων. Τους εύκόμεθα βίον άνθόσπατον.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Αιτία καί... Θάνατος, για τόν συμπαθέστατο Παντελή. Έζησε 80 χρόνια, τα περισσότερα ταλαιπωρημένα. Έχουμε την εικόνα του στα μάτια μας. Χαμόγελο στα χείλη και τσοκούρι στον ώμο. Έβγαλε καλά παιδιά και προκομένα. Έτρεξαν απ' την Αθήνα να τόν προλάβουν. Όταν είχαν φτάσει στις Λευκες ο Πάντος ξεπυλούσε. Τόν άμπαζε το γομάρι κι όπως δέν τόν κρατούσαν τα ψηλά ποδιά του (τα είχε καταπονήσει γιος όταν σήκανε εκείνες τις γρέντες, πάνω απ' εκατό όκάδες, για να ξεπεράσν στη δύναμ τόν Αίγνα - Κύριο), έπαισε. Αυτό ήταν ή αιτία. Από πόσιμο πήγε ο κάψο - Πάντος. Αιώνία του ή μνήμη.

Συλλυπητήρια στον κ. Θεόδωρο και Φωτεινών Μπαγάτα το γένος Γεωργ. Παππά για το χαμό της μητέρας τους Αθηνάς Μπαγάτα. Άπεβίωσεν εις Αθήνας ο Γεώργιος Άρχιμανδρίτης εκ Βησσαρίας. Συλλυπούμεθα έγκαρδίως τούς οικείους του.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Είς το παρεκκλήσι της Ριζαρείου Σχολής, έτελέσθη την 26.1.75 έτήσιον μνημόσυνον εις μνήμη ΄Ιωάννου Βράνη. Στήν εκκλησία των Αγίων κοινεία του.

ΔΩΡΕΑ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ Κ. ΔΑΒΑΡΗ

Είς μνήμη Κων/νου Χ. Λάβα-άπέστειλεν δρχ. 500 εις άπορον ρη, ο κ. Κων/νος Α. Πορφύρης, οικογένειαν Λαχανοκάστρου.

